

SKARA

Miljöstrategi

2017-2025

*Det goda livet, idag och
i morgon. På landet,
i staden och mittemellan.*

Guldgrön skalbagge. Fotograf Roger Carlsson.

Innehåll

- 3 Sammanfattning och läshandvisning
- 4 Inledning
- 12 Miljömål
- 16 Lokala miljömål
- 24 Fördjupning

Miljöstrategin har antagits av kommunfullmäktige den 24 april 2017, §44.

Sammanfattning

En ny reviderad miljöstrategi för Skara kommun har tagits fram. En miljöstrategi är ett styrande dokument som anger inriktning och målsättning för det framtida miljö- och hållbarhetsarbetet. Med en miljöstrategi skapas strukturer för vad kommunen vill uppnå och på vilka områden det praktiska miljöarbetet ska fokuseras. En tydlig struktur med lokala miljömål ska underlätta och att alla kommunala verksamheter arbetar samlad och mot samma mål. Kapitel 2 är själva kärnan i miljöstrategin och där finner ni kommunens nya lokala miljömål. De lokala miljömålen utgår från den önskade miljöstatus som finns angiven i de nationella och regionala miljömålen och Skara kommuns övergripande vision. Vi har även försökt ta hänsyn till vad kommunen har rådighet över, vad som är mest angeläget för Skara kommuns invånare och tillgängliga resurser. De lokala miljömålen har tagits fram för kommunens egna bolag och förvaltningar, men kan användas av alla.

Miljöstrategin är indelad i tre delar

1. INLEDNING

Inledning med bakgrund, information om genomförande och uppföljning samt kopplingen till andra planer och strategier

2. MILJÖMÅL

Miljömål med beskrivning av de nationella och regionala miljömålen och de lokala miljömålen för Skara kommun

3. FÖRDJUPNING

Fördjupning med beskrivning av några centrala utgångspunkter såsom hållbar utveckling, ekosystemtjänster, en överskådlig nulägesanalys och svar på några vanliga frågor om miljöstrategin.

Inledning

I inledningsdelen av miljöstrategin beskrivs framtagningsprocessen och avvägningar som gjorts. Inledningsdelen innehåller inledning, bakgrund och övergripande information om miljöstrategin. Här redogörs även för hur genomförandet gått till och kopplingen till andra kommunala planer och strategier.

Förord

Det är angeläget att vi alla tillsammans aktivt arbetar för ett hållbart Skara. Ett Skara där alla, både företag, människor och olika organismer kan leva och må bra. Många miljö- och hållbarhetsinsatser genomförs redan idag av kommunen och andra aktörer. Det finns ett stort engagemang för att fortsätta arbetet med att minska vår negativa miljöpåverkan. Vi behöver helt enkelt fortsätta att göra det vi redan gör bra samtidigt som vi utvecklar miljöarbetet på de områden där vi kan förbättra oss.

En ny miljöstrategi för Skara kommun har tagits fram i syfte att staka ut hur kommunen långsiktigt ska arbeta med miljö- och hållbarhetsfrågor. Skara kommuns nya miljöstrategi består i huvudsak av två dokument.

1. Ett strategidokument där verksamhetsmål och inriktningen för kommuns miljöarbete anges.
2. En handlingsplan med konkreta åtgärder för att nå målen.

I ”Skara kommuns miljöstrategi 2017-2025” anges inriktning och målsättning för organisationens långsiktiga miljö- och hållbarhetsarbete. De lokala miljömålen utgår från både den önskade miljöstatus som finns angivna i de nationella miljömålen och Skara kommuns övergripande vision.

Skara kommun har även tagit fram Skara kommuns handlingsplan för perioden 2017-2019. Handlingsplanen är ett separat dokument som ligger som bilaga till ”Skara kommuns miljöstrategi 2017-2025”. I handlingsplanen har vi samlat de åtgärder som kommunen planerar att genomföra för att nå målen i miljöstrategin. Vid framtagandet av miljöåtgärder har vi utgått från vad som behöver göras för att nå de uppsatta kommunala miljömålen med beaktande av de resurser vi har till förfogande.

Alla mål och åtgärder som tagit fram och som finns med i miljöstrategin och handlingsplanen behövs för att vi ska kunna lämna över ett Skara till våra barn och barnbarn där värdefull natur, rent vatten, hög biologisk mångfald, värdefulla kulturmiljöer och naturresurser finns bevarade.

Bakgrund

I Sverige har vi ett världsunikt system där riksdag, regering, statliga myndigheter, kommuner, företag, privatpersoner och olika organisationer gemensamt arbetar för att uppnå en hållbar utveckling utifrån de mål och önskade miljötillstånd som finns fastställda i de nationella miljömålen.

Skara kommun har under många år haft en miljöstrategi som reviderats med några års intervall. I miljöstrategin har det angetts vilka åtgärder som planeras och mot vilka mål kommunen ska arbeta. Skara kommuns tidigare miljöstrategier har haft de 16 nationella miljö kvalitetsmålen som lokala miljömål. Det finns både för- och nackdelar med det tillvägagångssättet. Fördelen med att använda de nationella miljömålen som kommunala miljömål är att mindre tid behövs avsättas för processer med att ta fram egna miljömål. Tid och resurser som istället har använts för att arbeta med att ta fram åtgärder för att nå miljömålen. Nackdelen med att använda de nationella miljömålen är att det inte går att se effekter av det egna miljöarbetet för en enskild organisation. Rådigheten för att nå de nationella miljömålen är väldigt liten för en lokal aktör som Skara kommun.

Kommunstyrelsen beslutade i september 2014 att ge kommundirektören i uppdrag att ta fram en ny miljöstrategi för Skara kommun. Kommunstyrelsen meddelade att den nya miljöstrategin skulle delas in i fokusområden istället för de 16 miljö kvalitetsmålen och att det under varje fokusområde skulle finnas miljömål och ett antal miljöåtgärder.

De 16 miljö kvalitetsmålen är utformade så att de anger den miljöstatus som vi i Sverige vill uppnå och överlämna till kommande generationer. De flesta miljömålen fastställdes 1999 och året när målen skulle vara uppfyllda sattes till 2020. Allmänt så krävs stora insatser av många aktörer på nationell, och ibland till och med på global nivå, för att dessa miljömål ska kunna uppnås. Många företag och organisationer vill ha mer direkta mål som visar organisationens miljöpåverkan och effekten av de insatser som genomförts. Många organisationer väljer därför att ta fram och arbeta med verksamhetsmål som är direkt kopplade till de egna verksamheterna. Att en organisation väljer att arbeta med verksamhetsmål, istället för de nationellt och regionalt antagna miljömålen, betyder inte att ambitionsnivån är lägre. Bra verksamhetsmål ska bidra till uppfyllandet av den miljöstatus som anges i de nationella och regionala miljömålen. Skillnaden är att målen skrivits om för att bättre visa vad organisationen behöver sikta mot.

De nya miljömålen i Skara kommuns miljöstrategi har utformats för att både vara så allmänna att alla kommunala verksamheter kan luta sig mot dem och så tydliga att de anger vad vi vill uppnå. Delmålen har utformats för att förtydliga innebörden av de lokala miljömålet och vad som mer konkret behöver uppnås.

Det är viktigt att känna till att mål och åtgärder i miljöstrategin bara tagits fram för kommunens egna bolag och förvaltningar. De är alltså inte mål och åtgärder som behöver uppnås eller genomföras av andra aktörer i Skara kommun.

"Det är angeläget att vi alla tillsammans aktivt arbetar för ett hållbart Skara. Ett Skara där alla, både företag, människor och olika organismer kan leva och må bra."

Genomförande och uppföljning

Skara kommuns miljöstrategi 2017-2025

I miljöstrategin presenteras Skara kommuns lokala miljömål samt kopplingen till nationella och regionala miljömål. Miljöstrategin består även av en bakgrund, beskrivning av miljömålssystemet, en fördjupningsdel med redogörelse för några centrala utgångspunkter såsom hållbar utveckling, ekosystemtjänster, nulägesanalys och svar på några vanliga frågor om miljöstrategin.

Skara kommuns handlingsplan 2017-2019

Som fristående bilaga till miljöstrategin finns en handlingsplan (åtgärdsplan). I handlingsplanen finns de konkreta miljöåtgärder som tagits fram för att vi ska kunna nå de lokala miljömål som finns i miljöstrategin. Åtgärderna kopplas till både Skaras lokala miljömål och de nationella miljö kvalitetsmålen. Alla åtgärder är konkretiserade så att syfte, mål, kostnader, ansvariga, och indikatorer framgår, men alla uppgifter om de olika åtgärderna presenteras inte av utrymmesskäl. En åtgärds mall har använts för utformning av åtgärderna.

Styr- och arbetsgrupp

En arbetsgrupp med personer från olika enheter, avdelningar och bolag har tillsammans med kommunens miljöstrateg tagit fram förslag på lokala miljömål, delmål samt inriktning på kommunens miljöarbete som styrgruppen sedan granskat.

En styrgrupp som bestått av förvaltningscheferna och cheferna för de kommunala bolagen har styrt det övergripande arbetet med att ta fram miljöstrategin och har granskat och kontrollerat att de framtagna miljömålen och inriktningen är genomtänkta och håller en rimlig nivå.

Fyra tematiska fokusgrupper

Deltagarna i de fyra tematiskt indelade fokusgrupperna har tagit fram en rad konkreta miljöåtgärder. De tematiskt indelade fokusgrupperna har utformats för att vi ska få med så många som möjligt av kommunens verksamhetsområden.

Arbetet med att ta fram åtgärderna genomfördes i nedanstående fyra fokusgrupper under 2016.

- **Fokusgrupp 1:** Inköp, lantbruk och livsmedel - Inriktning mot gröna näringar och upphandling.
- **Fokusgrupp 2:** Avfall, vatten, gifter och energi - Inriktning mot effektivisering och minskad resursanvändning.
- **Fokusgrupp 3:** Fysisk planering och transporter - Inriktning mot god bebyggd miljö och fysisk planering.
- **Fokusgrupp 4:** Natur, kulturmiljö och friluftsliv - Inriktning mot bevarande, restaurering och friluftsliv.

Förankringsprocessen

I både arbetsgrupp, styrgrupp och i de fyra fokusgrupperna siktade vi på deltagande från många olika kommunala verksamheter och förvaltningar. Det har sammanlagt varit 30 personer med i fokusgrupperna, och alla kommunala bolag och förvaltningar har aktivt deltagit i styrgruppens arbete med planering och granskning av olika delar av miljöstrategin.

Alla miljömål i miljöstrategin har först förankrats i arbetsgruppen. Nästa steg var att förankra målen med styrgruppen. Först efter att styrgruppen godkänt målen har de tagits med i miljöstrategin.

Det är Kommunstyrelsen som beslutar om åtgärderna i handlingsplanen

Arbetsprocessen med att ta fram miljömål och miljöåtgärder i de olika grupperna har bidragit till att stärka tvärsektoriella band mellan olika förvaltningar och bolag. Förhoppningsvis har processen lett till ökad förståelse för hur brett och omfattande kommunens miljöarbete faktisk är samt insikt om vilken miljökompetens som finns inom organisationen.

Uppföljning

Uppföljningen av Skara kommuns miljömål sker med s.k. miljöindikatorer. Miljöindikatorer visar utveckling och tendenser på olika områden. En del indikatorer visar antalet av något, till exempel antalet slätterängar. Andra visar på förändringar av något slag, till exempel mängden förbrukad energi per år. En tredje form av indikatorer visar utsläppsmängderna av en förorening under en viss tid. Till kvantitativa indikatorerna finns även nyckeltal kopplade. Nyckeltalen kan anges i olika måttenheter, till exempel koldioxidutsläpp i ton/invånare eller andelen ekologiska livsmedel i den kommunala organisationen angiven i procent. En indikator är alltså en form av mätare som visar på i vilken riktning utvecklingen går. Inga indikatorer kan dock visa hela sanningen. Indikatorerna ger däremot underlag och kunskap som tillsammans med annan miljöövervakning visar status och trender inom olika sakområden.

Uppföljning av åtgärder och miljömål i miljöstrategin planeras att ske årligen i både arbetsgruppen och de fyra fokusgrupperna. Resultaten av uppföljningen kommer årligen att sammanställas i en kortfattad rapport. En mer fördjupad uppföljning av hur det går med att uppnå de lokala miljömålen är planerad att genomföras, både som en träff och som en rapport under hösten 2019.

Lappuggla och upptäcksfärd i Skaras natur. Fotograf Roger Carlsson.

Miljöstrategins koppling till visionen och andra strategier

Skara kommuns miljöstrategi 2017-2025 relaterar till ett flertal mål, program och styrdokument som syftar till att förbättra miljö- och hållbarhetsarbetet inom olika sak- och samhällsområden. Några mål, prioriteringar och åtgärder som finns i dessa dokument har lyfts in i miljöstrategin eller har utgjort utgångspunkter vid planering och framtagande av de lokala miljömålen i miljöstrategin.

Tillsammans skapar vi det goda livet för invånarna i Skara kommun!

Skara Vision 2025 är den övergripande målbilden och riktningen för hur Skara kommun ska vara år 2025. I visionen pekas fyra utvecklingsområden ut med stor utvecklingspotential:

- I Skara är vi stolta
- Livsstilen som konkurrenskraft
- Vi främjar entreprenörskapet
- Självklart hållbart

Till de fyra utvecklingsområden finns ett antal strategier och handlingsplaner kopplade

Miljöstrategi 2017-2025

Cykelstrategi

Vatten- och avloppspolicy

Landsbygdsstrategi 2016-2020

Näringslivsstrategi 2016-2020

Avfallsföreskrifter

Miljöhandlingsplan 2017-2019

Integrationsstrategi

Vatten- och avloppsplan

Internationell strategi

Lokala föreskrifter

Avfallsplan 2013-2021

Bostadsförsörjningsprogram 2016-2018

Vattendraget Flån. Fotograf Roger Carlsson.

Miljömål

I miljömålsdelen, som är kärnan i miljöstrategin, presenteras de sex fokusområdena och de lokala miljömålen. Dessa föregås av en beskrivning av de nationella och regionala miljömålen som legat till grund för kommunens lokala miljömål.

Riksdagen beslutade 1999 om införandet av 15 miljö kvalitetsmål som ett led i arbetet med att utveckla en tydligare struktur för miljöarbetet. Strukturen har under åren vidareutvecklats i flera steg till det vi idag kallar miljömålssystemet.

Miljömålssystemet består av 1 övergripande generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål och 24 etappmål. Syftet med miljömålssystemet är att skapa goda förutsättningar för ett strukturerat miljöarbete och en systematisk uppföljning av miljöpolitiken. Uppföljningen av miljö kvalitetsmålen och tillståndet i miljön ger regering, länsstyrelser, kommuner, statliga myndigheter och andra kunskap om miljöstatusen på olika områden. Kunskap som används vid utformningen av nya styrmedel, strategiska planer och i åtgärdsarbetet.

De 21 länsstyrelserna och de åtta miljömålsansvariga myndigheterna rapporterar årligen till regering och riksdag hur arbetet med att nå miljömålen går nationellt och i sina respektive län. Skogsstyrelsen ansvarar för och följer upp miljö kvalitetsmålet *Levande skogar*.

Generationsmålet

I generationsmålet anges det övergripande målet för svensk miljöpolitik, vilket är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Generationsmålet har sju strecksatser (förtydliganden) som mer konkret anger den samhällsomställning som svensk miljöpolitik ska inriktas mot. De är att:

- Ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och att deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad.
- Den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart.
- Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.
- Kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen.
- En god hushållning sker med naturresurserna.
- Andelen förnybar energi ökar och att energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön.
- Konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.

16 regionala och nationella miljö kvalitetsmål

De 16 miljö kvalitetsmålen anger den ekologiska och miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling och beskriver det tillstånd i miljön som vi alla ska sikta mot – dvs. den kvalitet på miljön vi vill ha. Alla de 16 miljö kvalitetsmålen redovisas nedan en och en.

Mer information om de 16 miljö kvalitetsmålen och resultaten från de årliga uppföljningarna finns på Miljömålsportalen: www.miljomal.nu samt på Länsstyrelsen i Västra Götaland Läns hemsida:

<http://www.lansstyrelsen.se/VastraGotaland/Sv/miljo-och-klimat/miljomal/Pages/default.aspx>

Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hållristningar.

Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.

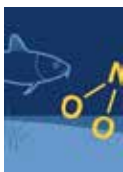
Skyddande ozonskikt

Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.

Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

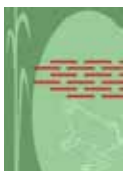
Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

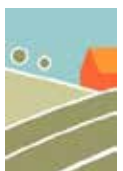
Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Storslagen fjällmiljö

Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

24 etappmål

Etappmålen är framtagna för att ange de steg på vägen som är nödvändiga för att vi ska nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet samt för att identifiera en önskad samhällsställning. Etappmålen ska däremot inte ange vilka miljötillstånd som ska eftersträvas, utan det anges i miljökvalitetsmålen med preciseringar. Det finns idag 24 etappmål inom fem områden: klimat, luftföroreningar, farliga ämnen, avfall och biologisk mångfald. Ytterligare etappmål inom dessa och andra områden kommer successivt tas fram och införas.

Mer information om etappmålen finns på Miljömålsportalen: www.miljomal.nu

50 regionala tilläggs mål

De regionala tilläggs målen lyfter fram regionala särdrag och pekar på områden som kräver ytterligare insatser.

Mer information om de regionala tilläggs målen finns på: www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/Sv/miljo-och-klimat/miljomal/vastra-gotalands-miljomal/Pages/default.aspx

* *Miljömålsillustrationerna är skapade av Tobias Flygar.*

An aerial photograph of a town with various buildings and green spaces. A white rectangular box is overlaid on the top half of the image, containing text and a list. The background shows a mix of residential and commercial buildings, some with red roofs, and green trees.

Skara kommuns lokala miljömål

Miljömålen i det här kapitlet är framtagna för Skara kommuns bolag och förvaltningar. För varje fokusområde finns det ett huvudmål och ett antal delmål. Delmålen är preciseringar och anger mer konkret vad Skara kommun sätter för mål. Det finns tre olika sorters delmål.

- Delmål för att utveckla = Mål som visar på områden som Skara kommun behöver utveckla
- Delmål för att uppnå = Mål som anger nivåer som Skara kommun ska arbeta för att uppnå
- Delmål för att upprätthålla = Mål för att vidmakthålla redan uppnådda resultat och nivåer

Skara från ovan. Fotograf Patrik Borgenhard.

Fokusområde – Klimat, energi och luft

I december 2015 enades världens länder i Paris om ett nytt klimatavtal. Klimatavtalet är bindande och ska leda till att begränsa den globala medeltemperaturökningen till högst två grader jämfört med den förindustriella nivån (innan 1800-talet). Sveriges klimatpolitik är utformad så att den ska bidra till att koncentrationen av växthusgaser i atmosfären på lång sikt stabiliseras på högst 400 ppm (miljondelar koldioxidekvivalenter). För att lyckas med detta har regeringen formulerat en vision om att Sverige år 2050 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser. Skara kommun har utgått från det internationella tvågradersmålet vid formulering av lokala miljömål för området Klimat, energi och luft.

Minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser.

Delmål för att utveckla

- Skara kommun ska ha relevant kunskap om hur klimatförändringar kommer att påverka kommunen och anpassa planer och nybyggnationer utifrån de kunskaperna.

Delmål för att uppnå

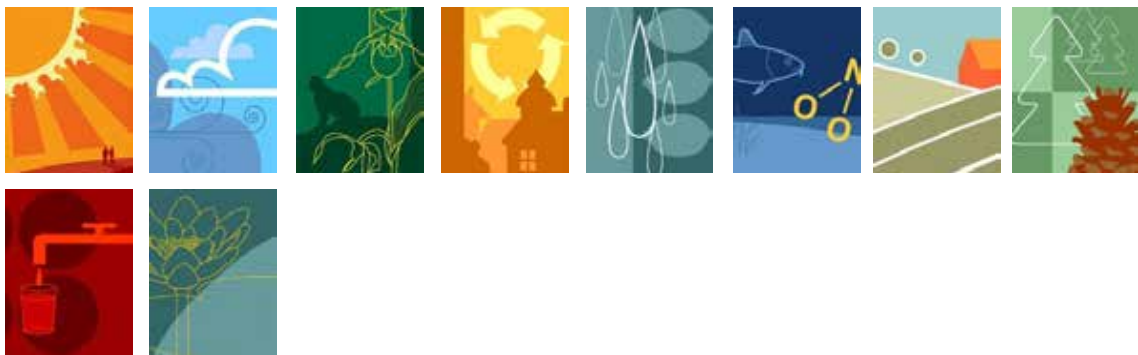
- Den totala energianvändningen i kommunens fastigheter ska minska och år 2025 vara 15 procent lägre än år 2016.
- All kommunal belysning både inne och ute ska bytas ut till energieffektiva ljusinstallationer senast år 2025.
- Skara kommun ska till år 2020 öka användningen av solenergi genom att installera 100 MWh solceller och solfångare.

Delmål för att upprätthålla

- Enbart förnybar el och värme ska användas i Skara kommuns egna fastigheter och lokaler.
- För att säkerställa god luftkvalitet ska Skara kommun låta mäta relevanta luftföroreningar.

Fokusområde – Transporter

I dag står transportsektorns utsläpp för cirka en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser och för en betydande del av olika luftföroreningar. Ett viktigt uppdrag för alla aktörer är att skynda på omställningen av den svenska fordonsparken så att bilar och lastbilar blir mer miljöanpassade och energieffektiva. Enligt det nationella transportpolitiska hänsynsmålet ska transportsektorn bidra till att miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan nås genom en stegvis ökad energieffektivitet i transportsystemet och ett brutet fossilberoende. År 2030 bör Sverige ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. Det transportpolitiska hänsynsmålet har varit utgångspunkten när Skara kommuns formulerat lokala miljömål för området transporter.

Minskade utsläpp från persontransporter samt fler som väljer cykel, gång eller kollektivtrafik

Delmål för att utveckla

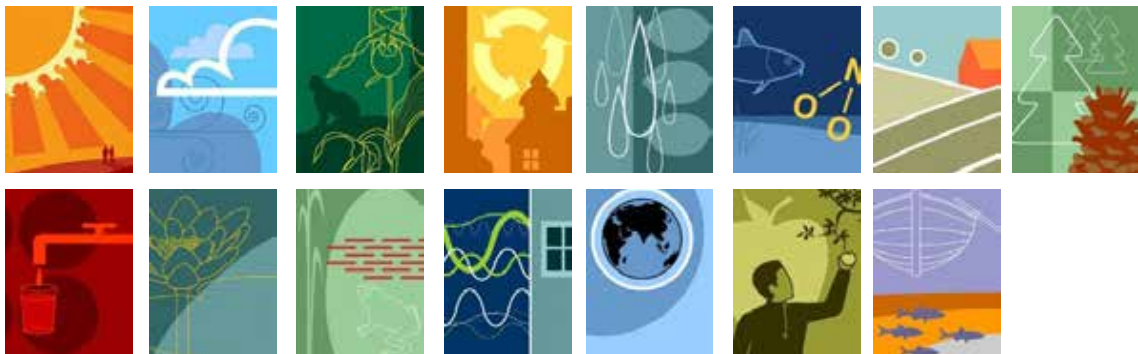
- Skara kommun ska öka andelen resefria möten.

Delmål för att uppnå

- Skara kommun ska verka för en väl fungerande kollektivtrafik.
- Alla nya personbilar som köps in och leasas i kommunen ska vara miljöbilar.
- Antalet laddstationer i Skara kommun ska öka.
- Skara kommun ska hålla den antagna cykelstrategin aktuell och arbeta för att nå de uppsatta målen och genomföra de listade åtgärderna .

Fokusområde – Bebyggd miljö

Området bebyggd miljö är både vitt och komplext och kräver insatser från alla delar av samhället. Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska enligt det nationella miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Det nationella miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö har varit utgångspunkten när Skara kommuns formulerat lokala miljömål för området bebyggd miljö.

Hållbar bebyggd miljö i hela kommunen.

Delmål för att utveckla

- Skara kommun ska verka för ökad stadsnära odling.
- Skara kommun ska i den fysiska planeringen vid nybyggnation och centrumförtätning ha fokus på de hållbara och miljömässiga aspekterna.
- Skara kommun ska i den fysiska planeringen beakta strategiska kretsloppsfrågor inom vatten, avlopp och avfallshantering.

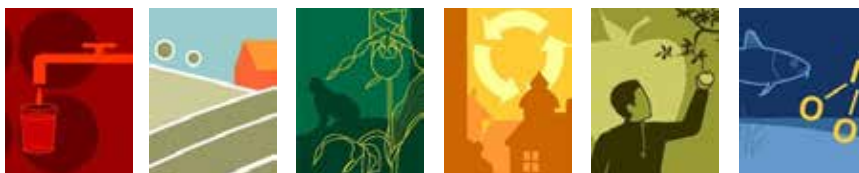
Delmål för att uppnå

- Skara kommun ska ställa krav på hållbart brukande av kommunal mark vid arrenden.
- Skara kommun ska genomföra de åtgärder och arbeta utifrån de mål som finns i Landsbyggsstrategin.
- Skara kommun ska kontinuerligt minska avfallsmängderna som genereras i de egna verksamheterna och ska till år 2020 ha minskat avfallsmängderna med 10 procent och ha ökat källsorteringen med 30 procent jämfört med år 2016.
- Skara kommun ska genomföra de åtgärder och arbeta utifrån de mål som finns i VA-Policyn och VA-planen .
- Skara kommun ska arbeta enligt gällande avfallsföreskrifter samt de mål och åtgärder som finns i avfallsplanen.
- Kommunen ska i möjligaste mån bevara produktiv åkermarken för primärproduktion.

Fokusområde – Miljögifter

Miljögifter är ämnen som har en skadlig inverkan på miljön när de släpps ut. De är giftiga, långlivade och tas upp av levande organismer samt har en förmåga att spridas i miljön. Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen ska vara nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen ska vara försumbar. Det nationella miljökvalitetsmålet Giftfri miljö har varit utgångspunkten när Skara kommuns formulerat lokala miljömål för området miljögifter.

Minimerad risk för allvarlig skada på människors hälsa och natur.

Delmål för att utveckla

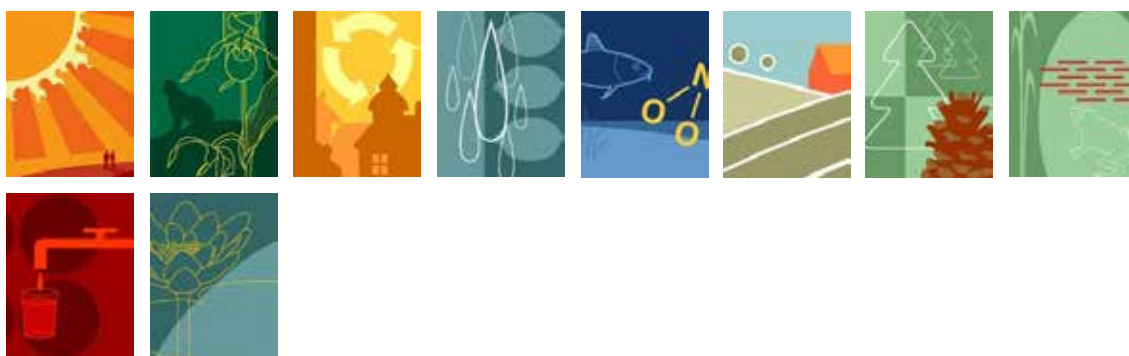
- Skara kommun ska arbeta med att minska människors exponering av miljögifter och farliga kemikalier i alla kommunala verksamheter.

Delmål för att upprätthålla

- Skara kommun ska kontinuerligt arbeta med att driva på i frågan om undersökning och sanering av förorenade områden

Fokusområde – Naturvård

Naturvård inbegriper många och komplexa ekologiska samband. Några av de viktigaste internationella målen är att bevara en rik biologisk mångfald, upprätthålla ekosystemens funktioner och att skapa områden för rekreation och friluftsliv som ger tillgång till natur för alla. Naturvården ska även sörja för att användningen av mark, vatten och annan fysisk miljö är förenlig med långsiktigt hushållning. Det finns ett flertal nationella miljö kvalitetsmål inom området naturvård. De syftar alla till att vi ska förvalta och skydda värdefull natur. Alla de s.k. gröna nationella miljö kvalitetsmålen har tjänat som utgångspunkt när Skara kommun formulerat lokala miljömål för området naturvård.

Värdefulla natur-, vatten- och kulturmiljöer bevaras och förvaltas väl.

Delmål för att utveckla

- Skara kommun ska aktivt arbeta med att synliggöra och öka förståelsen för olika ekosystemtjänster samt alltid ta hänsyn till dem vid planering och exploatering.
- Skara kommun ska aktivt arbeta för ökad vistelse i naturen och att fler ägnar sig åt friluftsliv.

Delmål för att uppnå

- Skara kommun ska säkerställa god tillgänglighet till grön- och rekreationsområden, sammanhållna grönstrukturer och tätortsnära naturen.

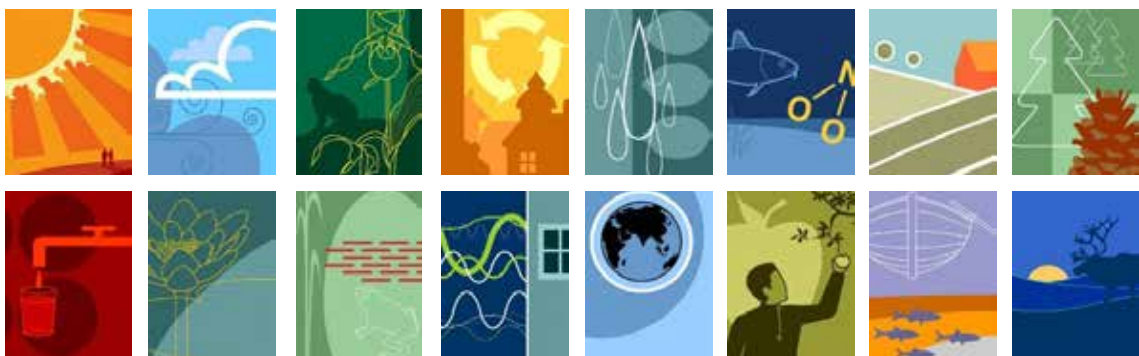
Delmål för att upprätthålla

- Skara kommun ska arbeta med att bevara och vårda särskilt viktiga naturmiljöer, öka den lokala delaktigheten i naturvårdsarbetet, främja friluftslivet samt värna biologisk mångfald och viktiga kulturmiljöer.

Fokusområde – Inköp och livsmedel

Det övergripande målet för svensk miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälso-problem utanför Sveriges gränser. I Sverige upphandlar myndigheter varor, livsmedel och tjänster för flera hundra miljarder varje år. Upphandling och inköp är både viktiga och verk-ningsfullt verktyget för att vi ska uppnå miljömålen och andra samhällspolitiska mål. Vatten och livsmedel utgör basala behov för både människor och organismer. Alla nationella miljökvalitetsmålen, liksom Upphandlingsmyndighetens miljökrav, har tjänat som utgångs-punkt när Skara kommun formulerat lokala miljömål för området Inköp och livsmedel.

Välja varor, kemikalier och byggmaterial med låg negativ miljöpåverkan.

Delmål för att utveckla

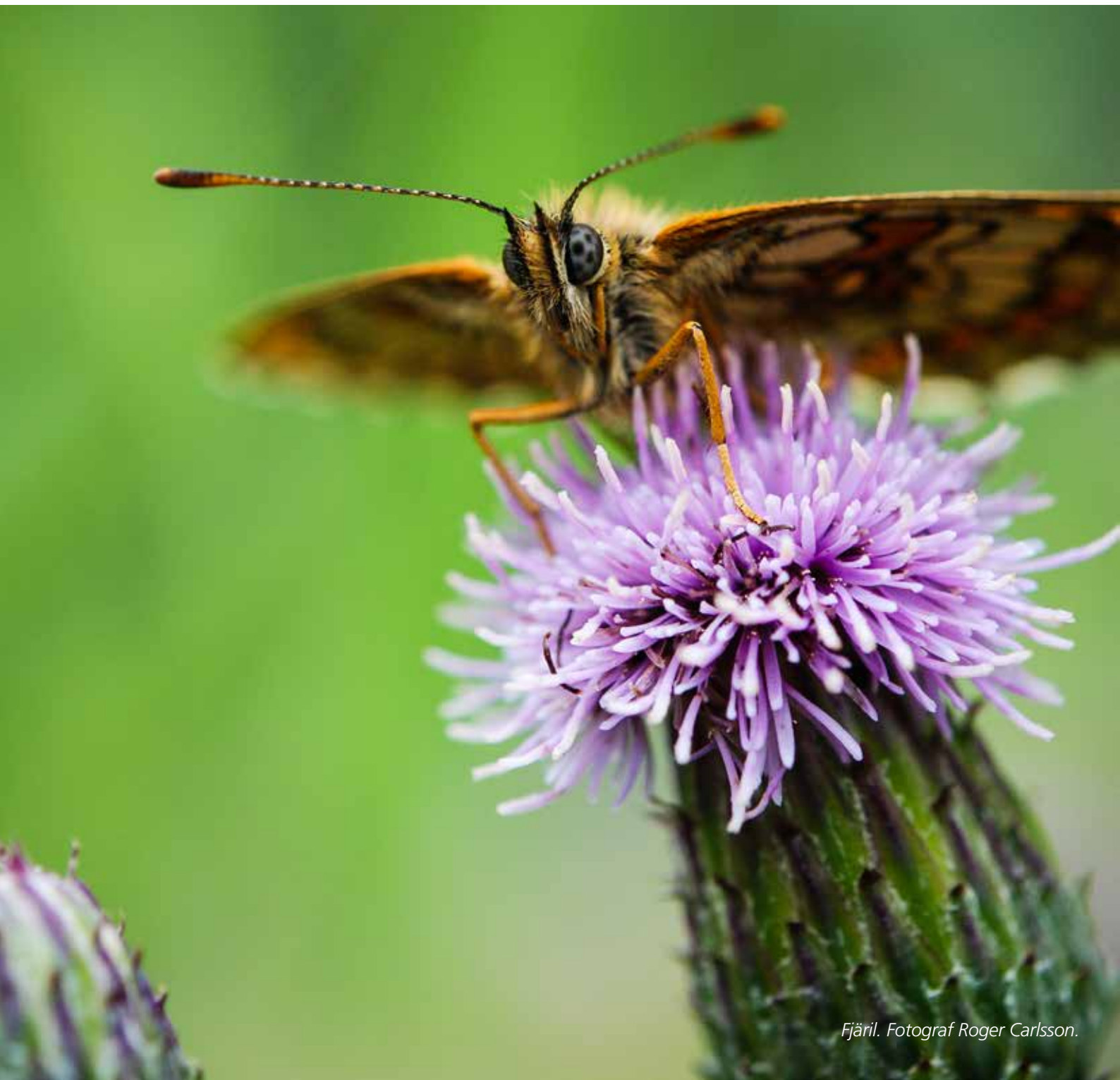
- Skara kommun ska ha ett dokument med livsmedelsriktlinjer som anger vilka krav kom-munen ska ställa vid inköp och hantering av livsmedel.
- Skara kommun ska ha en upphandling som ställer krav på hållbarhet och om möjligt lokalproducerat.

Delmål för att uppnå

- Skara kommun ska arbeta för att minska matsvinnet i de kommunala verksamheterna så att mängden livsmedel som slängs ska vara lägre än 2016, d.v.s. 12 procent.

Fördjupning

I fördjupningsdelen beskrivs några centrala utgångspunkter som legat till grund för Skara kommuns miljöstrategi. Fördjupningsdelen innehåller beskrivning av hållbar utveckling, kort introduktion till begreppet ekosystemtjänster, en mycket överskådlig nulägesanalys samt svar på några vanligt förekommande frågor kopplade till miljöstrategin.

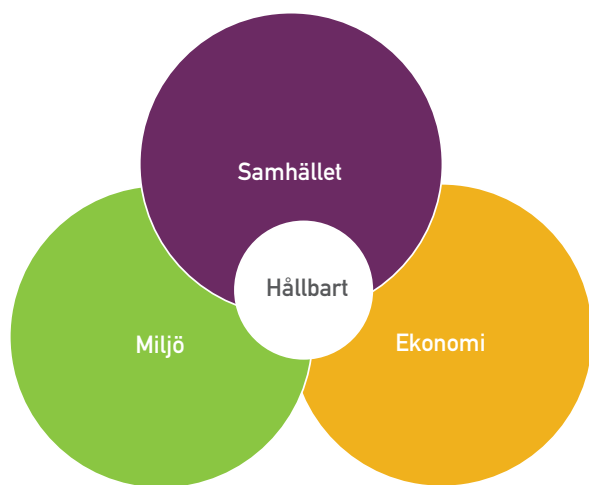

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling är en utveckling som ska tillfredsställa dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Hållbar utveckling utgår från en helhetssyn på människan och samhällenas behov. Den grundläggande principen är att de sociala, ekonomiska och miljömässiga dimensionerna är integrerade - de är både varandras förutsättningar och stöd.

I FN-rapporten Vår gemensamma framtid, som togs fram av Brundtlandkommissionen 1987, konstaterades att västvärldens produktions- och konsumtionsmönstren var huvudsaken till de globala miljöproblemen. Kommissionen konstaterade även att miljöfrågorna måste behandlas tillsammans med den ekonomiska och sociala utvecklingen. Den här sortens integrerade utveckling fick namnet hållbar utveckling och beskrivs som ”en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”.

Utgångspunkten för hållbar utveckling är att det är först när alla de tre dimensionerna är i balans som långsiktig hållbarhet åstadkoms och jordens resurser brukas på ett effektivt vis.

Ekonomisk tillväxt är enligt FN en förutsättning för hållbar utveckling, men samtidigt gäller att ingen långsiktig ekonomisk utveckling kan ske om miljön radikalt skulle försämrats, om resurser inte fördelas rättvist och om det inte också sker en tillväxt i det mänskliga kapitalet.

En hållbar social utveckling är ett resultat av och en förutsättning för ekonomisk utveckling. I den sociala dimensionen av hållbar utveckling framhålls betydelsen av att resurser, inflytande och makt fördelas på ett rättvist, jämlikt och jämställt vis och att individen känner trygghet och delaktighet.

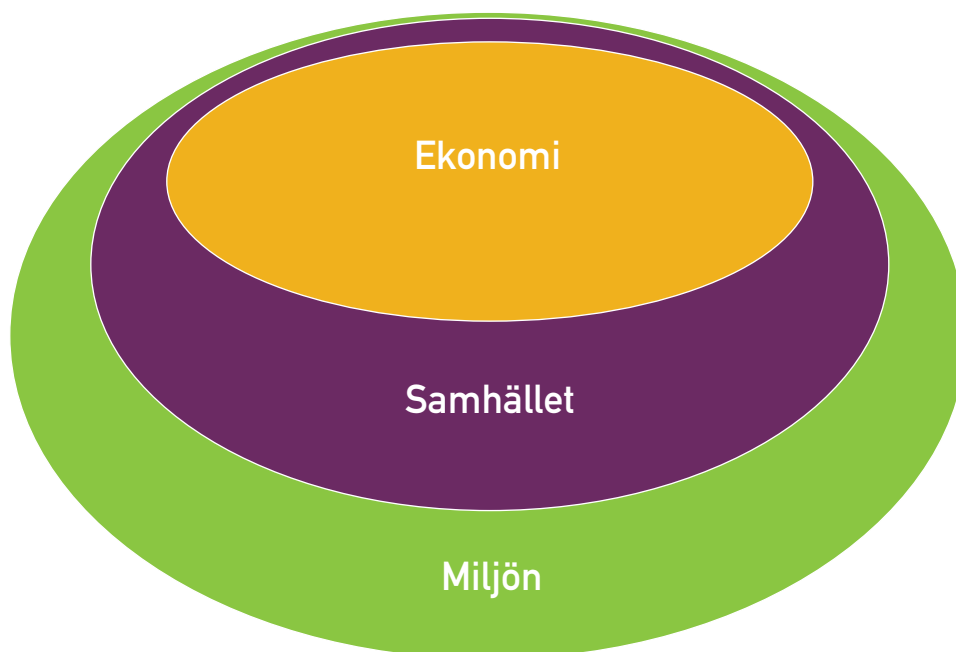
Den miljömässiga dimensionen handlar om att resurser ska brukas på ett långsiktigt hållbart sätt så att biologisk mångfald, kulturmiljöer, människors hälsa och ekosystemens produktivitet värnas och bevaras.

Miljömålssystemet med generationsmålet och de 16 miljö kvalitetsmålen definierar den miljömässigt hållbara utveckling som Sverige ska arbeta för att uppnå.

Alternativ beskrivning av hållbar utveckling

Det finns även andra uppfattningar om vad som bör känneteckna en hållbar utveckling. Det som i första hand skiljer uppfattningarna och hållbarhetsmodellerna åt är synen på olika resursers utbytbarhet. Samhället och ekonomin är beroende av ständiga insatser av råvaror och ekosystemtjänster från naturen och inte tvärt om. Miljödimensionen är följaktligen, enligt den mer ekologiskt präglade teorin, överordnad de andra dimensionerna och borde därför vara den som sätter ramarna för utnyttjande av naturresurser och inte ekonomiskt tillväxt.

Människan är beroende av naturen eftersom naturen levererar en rad funktioner så kallade ekosystemtjänster. Fotosyntesen, pollinering av grödor, utjämning av klimatet, vattenrening, nedbrytning av avfall är några exempel på ekosystemtjänster. Dessa tjänster är svåra, eller är i alla fall dyra att substituera. Den insikten har lett fram till ett mer ekologiskt perspektiv på hållbarhet och hållbar utveckling. Mer om vad ekosystemtjänster är finner du på nästa sida.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är en benämning på alla de funktioner och nyttigheter som ekosystemen levererar och som på något sätt gynnar oss människor. Att synliggöra ekosystemtjänsternas värde och dess bidrag till människans välfärd anses viktigt för att vi ska kunna fatta väl underbyggda beslut i olika sammanhang. Ekosystemtjänsternas värde för samhällsekonomin är helt klart av mycket stor betydelse och därför skulle dessa behöva ingå i kostnadsanalyser samt vid all planering och beslut rörande mark- och vattenanvändning.

Det främsta syftet med att arbetat med ekosystemtjänster, är INTE som många tror att sätta prislappar på naturen. Syftet är snarare att bättre belysa de ofta mycket komplexa samband som fordras för att upprätthålla ekosystemens olika viktiga funktioner samt för att identifiera vad som kan vara ett hot mot dessa. Målet är framför allt att visa på hur vi människor och våra samhällen är ekonomiskt, socialt och biologiskt beroende av de tjänster som naturen levererar.

Värderingen av ekosystemtjänster bör främst ske med fokus på de kvalitativa aspekterna, som visar för- och nackdelar med olika nyttjanden, åtgärder och platsval. Dessa kan i vissa fall sedan kompletteras med monetära värderingar, som tydliggör kostnaderna för samhället av att göra på det ena eller andra sättet.

Ekosystemens olika funktioner

Ekosystemtjänster kan bidra både med direkta och indirekta nyttor. De ekosystemtjänster de flesta först kommer att tänka på är produktion av livsmedel, pollinering av grödor och olika biomassaråvaror. Dessa ekosystemtjänster är absolut viktiga, men kräver i sin tur att också andra ekosystemfunktioner såsom fotosyntes, jordbildning och närings- och vattenreglering fungerar som de ska.

- Försörjande ekosystemtjänster är de varor som produceras, till exempel mat, vatten, trä och fiber.
- Reglerande ekosystemtjänster är nyttan människor har av ekosystemfunktioner som påverkar miljöfaktorer som till exempel klimat, vattenreglering, avfallsnedbrytning och kontroll av sjukdomar samt pollinering av grödor.
- Kulturella ekosystemtjänster innefattar skönhet, inspiration, rekreation och andliga värden som bidrar till vårt välbefinnande.
- Stödjande ekosystemtjänster är grundläggande funktioner i ekosystemen som är en förutsättning för alla de andra ekosystemtjänsterna, bland annat jordmånsbildning, fotosyntes och biokemiska kretslopp.

En mångfald av olika växt- och djurarter är en förutsättning för att ekosystemen ska kunna förse oss med dessa tjänster. En mångfald av olika ekosystem och naturtyper, många olika sorters arter samt en stor genetisk variation inom arterna ger resilienta och livskraftiga ekosystem. Ekosystem som är resilienta har förmåga att anpassa sig och fortleva trots olika yttre störningar. Det finns en klart konstaterad koppling mellan hög biologisk mångfald och ekosystemens långsiktiga förmåga att leverera viktiga ekosystemtjänster.

Nulägesanalys Skara

Styrkor

- Landsbygden har en bred variation av olika/unika resurser
- Attraktiv tätortsnära landsbygd och attraktiva områden (t.ex. nära små sjöar och vattendrag)
- Många besökare i regionen varje år
- Stor bredd på verksamheter (stor variation av näringar)
- Tillgång till en stor lokal marknad för lokalt producerade varor och tjänster (VG/Skaraborg)
- En stor andel av landets lantbruks- och livsmedelssektor
- Stor variation av biotoper i kommunen
- Mycket mark med höga naturvärden
- Många kvalificerade aktörer inom speciellt lantbruk
- Bra geografiskt läge (transporter mm)
- Flera smultronställen, t.ex. Skara sommarland och Hornburgarsjön, Varnhem, Valleområdet
- Bra förutsättningar för att producera energi från sol, vind och biomassa
- Attraktiva boendemiljöer med livskvalitet och trygghet
- Jämförelsevis billiga boendekostnader
- Erfarenhet och kunskaper inom lantbruk
- Flyktingar med nya idéer och kunskaper
- Många lättillgängliga naturupplevelser
- Relativt liten kommunal organisation
- Många grönområden inom tätort

Möjligheter

- Riktade åtgärder för att få fler unga att ta över eller starta företag
- Utveckla kombinerade transportlösningar för att göra det möjligt att pendla inom hela länet
- Utveckla den digitala kommunikationen på landsbygden genom fortsatt utbyggnad av bredband med hög kapacitet
- Öka produktionen av (hållbar) förnybar energi
- Bättre ta till vara den mat som har producerats, för att minska svinnet
- Lyfta det ideella engagemanget genom att ge det ökad status och inflytande
- Utveckla bättre samarbeten mellan olika myndigheter, organisationer, näringsliv och lokala initiativtagare
- Bevara ett landskap med gröna korridorer som genererar hög biologisk mångfald samtidigt som det är attraktivt för regional utveckling och turism
- Stärka attraktiviteten (inom natur och kulturmiljö) för att öka inflyttningen
- Använd EU:s olika program och direktiv t.ex. vattendirektivet samt art- och habitatdirektivet
- Ansök om fler bidrag från EU/LST för att genomföra åtgärder
- Fortsätta att utveckla infrastrukturen (VA, cykelvägar m.m.) på landsbygden
- Lyfta samhällsnyttan av att upprätthålla biodiversitet och ekosystemtjänsternas (betydelsefulla) funktioner
- Satsa på att utveckla hållbara kretslopp inom alla områden, men framför allt inom lantbruket
- Nudging och beteendevetenskap för att skapa hållbara beteendeförändringar
- Få med alla i arbetet med att utveckla Skara
- Gemensam kemikaliehantering och bil- och cykelpool

Svagheter

- Översiktsplanen är gammal
- Låg andel kvinnor som är företagsledare
- Många producenter inom lantbruksnäringen saknar tillräcklig affärskompetens och kunskap om att leda större verksamheter, för att kunna konkurrera på en större marknad
- Stort beroende av fossil energi främst inom transporter
- Traditionella utbildnings- och yrkesval bland ungdomar gör att konkurrenskraften minskar
- Utbildningarna inom de gröna näringarna har minskande antal sökande
- Utländsk utbildning tas inte till vara och värderas lågt
- Kunskaps- och kompetensbrist om kultur- och naturvärden som tillgång för företagsutveckling
- Bristande samarbete mellan olika myndigheter och organisationer
- Politiskt mandat för långsiktiga förändringar är begränsad
- Otillräckliga politiska styrmedel på miljöområdet
- Avfall och kollektivtrafik sköts och beslutas av andra organisationer
- Dålig uppföljning av ”miljöeffekter”

Hot

- Kvinnorna lämnar i högre utsträckning än män landsbygden
- Utbildningarna förmår inte matcha arbetsmarknadens behov av kompetens
- Svårt att få kapital för att omsätta innovationer till inkomstbringande verksamhet
- Svårt att få lån till investeringar och start av företag
- Utrikesfödda som kommer till små orter lyckas inte etablera sig och flyttar till större orter
- Ökad import av livsmedel
- Hög medelålder bland lantbrukare
- Bristande vilja hos människor att betala för kollektiva nyttigheter
- Motstridiga mål som inte förmår skapa helhetslösningar för miljömässigt hållbar utveckling
- Betande djur försvinner från odlingslandskapet
- Bristande kontinuitet i skötsel som gör att arter försvinner
- Brist på billiga bostäder
- Fokus läggs på kortsiktiga lösningar
- Resurser förbrukas istället för att brukas hållbart
- Konflikt istället för dialog mellan olika myndigheter
- Konkurrens istället för samverkan mellan kommunerna
- Offentlig och kommersiell service/vård utarmas
- Nationella satsningar på transportinfrastruktur senareläggs och uteblir
- Ekosystemen och ekosystemtjänsternas nytta och ekonomiska värden är inte allmänt kända och tas inte med i beslutsprocesser
- Ensidig inriktning på BNP/RNP istället för välfärd

Frågor och svar

Varför tar Skara kommun enbart fram en miljöstrategi med mål och åtgärder för den egna organisationen, är inte vad Skaras företag, organisationer och invånare gör viktigt?

Vad företag, organisationer och invånarna som bor och arbetar i Skara kommun gör är givetvis jätteviktigt. För att vi ska nå de regionala och nationella miljömålen behöver vi alla hjälpas åt – stora som små. Svårigheten är ta fram mål och åtgärder som passar olika sorters företag, organisationer och individer. Skara kommun har noga vägt för och nackdelarna med att ta fram en miljöstrategi för hela kommunen och kommit fram till att organisationen, Skara kommun, precis som privata företag behöver egna mål och åtgärder för hur vi ska arbeta med olika miljöstrategiska frågor. Sedan är det så att kommunen i sitt arbete planerar och verkar för ett hållbart Skara där det finns förutsättningar för alla våra invånare att vara nöjda med att leva och bo. Mycket, ja nästan allt vi gör är inriktat mot att förbättra livsvillkoren för alla de som bor, arbetar och besöker Skara kommun. Vi arbetar dessutom långsiktigt för att säkerställa god miljö och livsvillkor för kommande generationer av Skarabor. Skara kommun värnar dessutom om särskilt viktiga biotoper och arter, vattenkvalitén i våra sjöar och vattendrag samt våra många unika kulturmiljöer.

Är alla miljöåtgärder som kommunen planerar att genomföra med i Skara kommuns miljöstrategi?

I miljöstrategin försöker kommunen få med alla de verksamhetsområden som kommunen normalt arbetar med. Men det betyder inte att allt vi gör eller planerar att göra finns med. Merparten av miljöarbetet som sker i kommunens förvaltningar och bolag är så kallat löpande arbete eller sådant som är direkt reglerat i miljölagstiftningen, och det tar vi inte med i miljöstrategin. Det skulle helt enkelt bli allt för omfattande att ta med. Det är inte alltid så, men lite förenklat kan sägas att de åtgärder som är med i miljöstrategin är sådant som sker i projektform eller som ska leda till ökad kunskapen eller att kommunen ska arbeta med lite annat fokus.

Men vad är syftet med en miljöstrategi egentligen?

En miljöstrategi är ett styrande dokument som anger inriktning och målsättning för organisationens lite mer långsiktiga miljö- och hållbarhetsarbete. Med en miljöstrategi strukturerar och tydliggörs vad kommunen vill uppnå och hur de praktiska miljöarbetet och ansvarsfördelning ska ske. En tydlig struktur med miljömål och tillhörande konkreta åtgärder underlättar för att alla kommunala verksamheter ska arbeta samlat och i samma riktning.

Har inte Skara kommun tillräckligt med mål, planer och strategier redan?

Kommunen arbetar med väldigt många olika verksamhetsområden och utifrån många olika uppdrag. Men det stämmer att kommunen har en hel del mål, planer och strategier. Den nya miljöstrategin med dess miljömål och åtgärder är en revidering av den miljöstrategi och de mål och åtgärder Skara kommun tidigare haft och arbetat utifrån.

Är inte vissa miljömål sådant som redan regleras i miljölagstiftningen?

På vissa områden finns det direkt reglerande lagstiftning medan det på andra områden är mer upp till myndigheterna att bestämma hur de ska arbeta och kontrollera att lagstiftningen uppfylls. I miljöstrategin finns bara mål och åtgärder för hur kommunen ska arbeta med olika frågor. Då mycket av kommunens miljöarbete är myndighetsutövning, är det naturligt att sätta upp mål för hur myndighetsutövningen kan genomföras på bästa sätt.

Vilka lagar och bestämmelser finns det för miljön?

Det finns väldigt många lagar och regler inom miljöområdet som verksamhetsutövaren behöver följa och känna till. Många av dem är lagar kring miljöskydd, kemikalier, avfall, hälsoskydd, och naturvård och finns samlade i miljöbalken (SFS 1998:808).

Miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999 och ersatte 15 befintliga lagar, bland annat naturvårdslagen, hälsoskyddslagen, renhållningslagen, miljöskyddslagen, skötsellagen, vattenlagen, lagen om kemiska produkter och miljöskadelagen. Till Miljöbalken finns en mängd förordningar knutna som mer i detalj specificerar vilka som berörs av lagen och hur den ska tolkas.

Alla företag och organisationer har att följa miljöbalken. Förutom miljöbalken berörs många verksamheter också av EU-lagstiftning med tillhörande förordningar och föreskrifter, Plan- och bygglagen, lokala kommunala föreskrifter om hälsa och miljö. Dessutom finns olika föreskrifter från nationella myndigheter såsom exempelvis Naturvårdsverket och Jordbruksverket.

Vad har kommunen ansvar för?

Kommunen ansvarar för otroligt många områden som berör miljön. I huvudsak består myndighetsansvaret i att se till att miljölagstiftningen följs och att de lokalt-, regionalt- och nationellt beslutade målen nås. Kommunen är dock inte bara en myndighet utan bedriver även egna verksamheter, samt är de som beslutar om lokal exploatering av mark och vattenområden. Kommunen kan även sörja för fundamentala funktioner såsom vatten och avlopp, energiproduktion, avfallshantering samt skötsel av gata och park. Kommunen är likaledes en viktig remissinstans som lämnar synpunkter till andra myndigheter i en rad viktiga frågor.

Vad är en miljökvalitetsnorm?

Miljökvalitetsnormerna anger en lägsta godtagbar miljöstatus som ska uppnås vid en viss tidpunkt så att ekosystemen fungerar bibehålls och människas hälsa inte tar skadas. Statusten får inte heller försämrats över tid – det så kallade försämringsförbudet.

Genom att reglera själva miljötilståndet i recipienten skiljer sig miljökvalitetsnormerna från annan lagstiftning som syftar till att minska enskilda verksamheters miljöpåverkan. Miljökvalitetsnormerna anger inga krav på bästa tillgängliga teknik och tillståndsplikt, utan anger enbart vilken miljöstatus ett geografiskt område minst ska ha. För att uppnå miljökvalitetsnormen behöver alla de verksamheter och aktiviteter som påverkar miljön i området läggas ihop.

Miljökvalitetsnormerna ska inte förväxlas med miljökvalitetsmålen. Miljökvalitetsnormerna är juridiskt bindande och ger förutsättningar för att miljökvalitetsmålen ska kunna nås. Miljökvalitetsmålen är politiskt antagna mål och beskriver önskad miljöstatusen inom olika områden.

Vad är en åtgärd?

En åtgärd kan vara en fysisk förändring som till exempel att bygga ett nytt reningsverk eller att anlägga en våtmark. Det kan också vara en beteendemässig förändring, att till exempel genomföra insatser för att få invånarna att åka cykel istället för att ta bilen, att sopsortera mer eller att köpa in mer miljövänligt framtagna produkter. Dessutom kan en åtgärd vara utformad för att underlätta för invånarna att lätt kunna göra goda val genom miljömässigt hållbar samhällsplanering. Skara Kommun har enbart tagit fram åtgärder som kommunens förvaltningar och bolagen ska genomföra. Dessa kan i sin tur rikta sig både inåt och utåt. Åtgärderna kan vara utformade för att förändra miljöbeteenden eller underlätta för olika aktörer i samhället att lättare kunna göra miljömässigt goda val genom bra samhällsplanering. Dessutom är kommunen en viktig bärare av kunskap, om allt från natur- och kulturmiljöer till giftfria förskolor och olika planfrågor. Att öka kunskapen om till exempel ekosystemtjänster, förändringar i kemikalielagstiftningen, klimatförändringens lokala påverkan på bebyggelse och gröna näringar, och mycket annat är sådant som kommunen ständigt måste hålla sig uppdatera om och sedan förmedla till berörda lokala aktörer.

Härmsångare. Fotograf Roger Carlsson.

Tusen år har gjort oss kloka.
Och nyfikna på framtiden.

SKARA